

Handläggare
Annica Lempke
Kansli- och utvecklingsavdelningen

Diarienummer
14KS/0073

Kommunstyrelsen

Laglighetsprövning om renovering av Farstavikens skola/Kvarnberget

Förslag till beslut

Yttrandet godkänns och tillsänds Förvaltningsrätten i Stockholm.

Beslutsnivå

Kommunstyrelsen

Bakgrund

Värmdö kommun har av Förvaltningsrätten i Stockholm fått ett föreläggande att yttra sig i mål 15916-14 angående laglighetsprövning enligt kommunallagen. Ärendet avser ett överklagande av kommunstyrelsens fastighetsutskott beslut om renovering av Farstavikens skola/Kvarnberget.

Ärendebeskrivning

Kommunstyrelsens fastighetsutskott fattade vid sitt sammanträde den 11 juni 2014 beslut om att genomföra en renovering av Farstavikens skola/Kvarnberget. Beslutet har överklagats till förvaltningsrätten av en medborgare som yrkar att beslutet bör undanröjas då denne anser att sakfrågan bör hanteras av kommunfullmäktige samt att beslutet inte håller sig inom fastställd budgetram.

Bedömning

Kommunstyrelsens fastighetsutskott är att betrakta som ett beredande organ i dessa frågor. Det aktuella ärendet kommer, inom ramen för sedvanlig budgetprocess, att vara föremål för beslut i kommunfullmäktige i november 2014. Det av kommunstyrelsens fastighetsutskott fattade beslutet har sålunda inte varit föremål för beslut i felaktig instans samt medfört ekonomiska kostnader utanför av kommunfullmäktige fastställd budgetram. Värmdö kommun bestrider yrkandena och anser att det överklagade beslutet har fattats korrekt och lagenligt.

Ekonomiska konsekvenser

Yttrandet medför inga ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för miljön

Yttrandet har inga konsekvenser för miljön.

Konsekvenser för medborgarna

Yttrandet medför inga konsekvenser för medborgarna.

Konsekvenser för barn

Yttrandet har inga konsekvenser för barn.

Handlingar i ärendet

Nr	Handling	Bilaggs/Bilaggs ej
1	Föreläggande Förvaltningsrätten i Stockholm	Bilaggs
2	Protokollsutdrag KSFU 2014-06-11 § 13	Bilaggs
3	Yttrande till Förvaltningsrätten i Stockholm dnr 14KS/0073	Bilaggs

Sändlista för beslutsexpediering

Kommunstyrelsens fastighetsutskott

Stellan Folkesson
Kommundirektör

Maria Larsson Ajne
Kanslichef

Handläggare
Annica Lempke
Kansli- och utvecklingsavdelningen

Diarienummer
14KS/0073
Målnummer
15916-14

Förvaltningsrätten i Stockholm

Yttrande över laglighetsprövning om renovering av Farstavikens skola/Kvarnberget

Värmdö kommun bestrider yrkandena i målet och anser att det överklagade beslutet har fattats korrekt och lagenligt.

Bakgrund

Den 11 juni 2014 fattade kommunstyrelsens fastighetsutskott följande beslut:

- 1. Renovering av Farstavikens skola/Kvarnberget genomförs i enlighet med detta ärende. [...]*

Beslutet justerades och var under perioden 17 juni – 10 juli 2014 anslaget på kommunens anslagstavla. Beslutet har överklagats till Förvaltningsrätten i Stockholm (målnummer 15916-14).

Värmdö kommuns inställning

Av överklagan framgår att:

Sammanfattningsvis bör det överklagade beslutet undanröjas av dels det skälet att fråga är om åtgärder som ska beslutas av KF, dels det skälet att åtgärden ifråga inte håller sig inom av KF fastställd budgetram.

Kommunstyrelsens fastighetsutskott är, i frågor inom ramen för dess ansvarsområde, att betrakta som ett beredande organ till kommunstyrelsen och, i förekommande fall, till kommunfullmäktige.

Det nu överklagade beslutet avser tillkommande kostnader för genomförande av renovering av verksamhetslokaler. Av beslutsunderlag i ärendet framgår att dessa kostnader ska belasta investeringsbudget för åren 2015, 2016 och 2017. Investeringsbudget fastställs av kommunfullmäktige i november. I det aktuella ärendet kommer beslut att fattas den 26 november 2014 av det nya kommunfullmäktige som tillträder efter valet. Av beslutsunderlaget framgår vidare att genomförande av åtgärderna föreslås påbörjas omedelbart, vilket sker inom ramen för tidigare avsatta medel för renoveringsåtgärder vid den aktuella skolan.

Värmdö kommun bestrider yrkandena i målet och anser att det överklagade beslutet har fattats korrekt och lagenligt. Kommunstyrelsens fastighetsutskott är att betrakta som ett beredande organ i dessa frågor. Det aktuella ärendet kommer, inom ramen för sedvanlig

budgetprocess, att vara föremål för beslut i kommunfullmäktige i november 2014. Det av kommunstyrelsens fastighetsutskott fattade beslutet har sålunda inte varit föremål för beslut i felaktig instans samt medfört ekonomiska kostnader utanför av kommunfullmäktige fastställd budgetram.

Monica Pettersson
Kommunstyrelsens ordförande

Stellan Folkesson
Kommundirektör

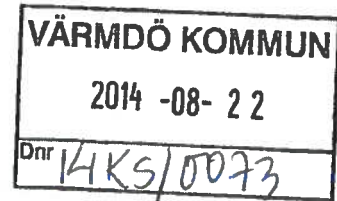
FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM
Allmänna avdelningen

FÖRELÄGGANDE
2014-08-20

Aktbilaga 6

Mål nr.
15916-14   Enhet 11
Anges vid kontakt med domstolen

Värmdö kommun
134 81 Gustavsberg

Per Hark ./ Värmdö kommun
angående laglighetsprövning enligt kommunallagen

Ni ska yttra Er över innehållet i bifogade handlingar, aktbilaga 1.

Yttrandet ska vara skriftligt och ha kommit in till förvaltningsrätten senast den 4 september 2014.

- anstånd beviljat t. 19/9-2014

Om Ni inte yttrar Er kan målet ändå avgöras.

Om Ni har några frågor kan Ni kontakta förvaltningsrätten.

Christina Modin, Domstolssekreterare
Telefon direkt 08-561 68002

Dok.Id 517383

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
115 76 Stockholm	Tegeluddsvägen 1	08-561 680 00	08-561 680 01	måndag – fredag 08:00-16:30
		E-post: forvaltningsrattenistockholm@dom.se		

Förvaltningsrätten i Stockholm

115 76 STOCKHOLM

ÖVERKLAGAN

Inlämnat vid personligt besök hos:
Förvaltningsrätten 1645 Ch.

2601
FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM

2014 -07- 08

Målnr: 15916-14/m

Aktbil: 4 Enhet: 11

Undertecknad överklagar härmed Värmdö kommunstyrelsens fastighetsutskotts (KSFU) beslut av den 11 juni 2014, § 13 med dnr 13KS/0141. Beslutet rör att renovera Kvarnbergsskolan för 160 Mkr.

Bakgrund

KSFU har tagit sitt beslut på basis av en tre(3) sidors tjänsteskrivelse som avslutas med en(1) sida kostnadskalkyl, sammanställning (Ramböll 2013-09-03) på 159,5 miljoner kronor.

Jag har som medborgare i kommunen med intresse för och kunskap om byggnader tagit del av ovanstående. Jag har också tidigare fått del av det sakunniga underlag som kommunen själv tagit fram i detta ärende. Med stor förvåning noterar jag att företrädare för styrande partier i kommunen tagit beslutet. Ett beslut som direkt motsägs av det sakliga underlag som kommunen själv redovisat. Resultatet för mig som medborgare och skattebetalare i kommunen blir att jag får betala än mer än vad beslutet anger. Detta för en skola som är mindre miljövänlig, mindre pedagogisk och med sämre arbetsmiljö för såväl elever som personal. Ovan sakliga argument är inget som domstolen behöver pröva. Den prövningen kommer att göras av andra vid andra tider och i andra forum.

Därför överklagar jag KSFUs beslut enligt nedan.

YRKANDE

Att beslutet upphävs.

GRUNDER

3 kap. 9-10, 12-14 §§ och 10 kap. 1-2 §§ kommunallagen (1991:900), KL

UTVECKLING AV TALAN

Kommunens högsta beslutande organ är kommunfullmäktige (KF), vilket i princip ska fatta alla beslut i kommunen. Kommunfullmäktige kan delegera beslutanderätten till nämnder och andra, vilket även gjorts i betydande omfattning. Dock ska KF alltid besluta i ärenden av principiell beskaffenhet eller som annars är av större vikt för kommunen.

Av nu gällande reglemente för kommunstyrelsen (KS) framgår det, bland annat, att "kommunstyrelsen ansvarar för verksamhetslokaler som ägs av kommunen och svarar därmed för drift och underhåll och lokaler". Vidare sägs det att "Kommunstyrelsen är byggherre vid ny- om- och tillbyggnad på uppdrag av nämnderna och inom av fullmäktige fastställd budgetram".

Utifrån ovanstående beskrivning av reglementet för KS, punkten 1.11.1, framgår det således att nämnda åtgärder ska ligga inom av KF fastställd budgetram.

KF har i tidigare beslut avsatt 75 Mkr för renovering av Kvarnbergsskolan.

KSFU beslutade den 11 juni 2014 att renovera Kvarnbergsskolan för 160 Mkr. KSFU går med detta beslut utanför av KF fastställd budgetram och sina befogenheter. Beslutet kan inte betraktas bestå av rent förberedande eller verkställande art. Av tjänsteskrivelsen till ärendet daterad 2014-06-02 framkommer att beslutsnivån ska stanna vid KSFU samt att det redovisas under rubriken ekonomiska konsekvenser att ytterligare och ej ännu fastställd investeringsbudget behövs.

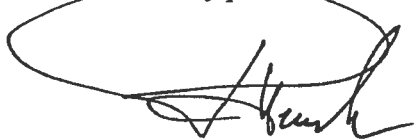
Vid frågor om kommunens skollokaler innefattar detta mängden lokaler och deras belägenhet samt frågan om huruvida skolor ska renoveras eller ifall det istället ska byggas nya skolor. Sådana frågor är av så stor vikt för kommunen att de ska beslutas av KF. Sådan är också Värmdö kommuns praxis, senast i budgeten för 2014 då det bland annat avsattes 75 Mkr till renovering av Kvarnbergsskolan. När kostnaden nu mer än fördubblats måste frågan om huruvida Kvarnbergsskolan ska renoveras eller inte ånyo beslutas av KF. Enligt min mening omfattar inte den delegation som skett till KS eller till KSFU åtgärder av nu aktuell dignitet.

Således ska det överklagade beslutet undanröjas redan av detta skäl. Skulle åtgärden ifråga, i sig, anses omfattas av delegationen till KS så framgår det av reglementet att KS åtgärder ska ligga "inom av fullmäktige fastställd budgetram". Det nu ifrågasatta beslutet överskrider denna kostnadsram med mer än det dubbla, eller i reda pengar med mer än 75 Mkr. Det kan därmed inte råda någon tvekan om att beslutet inte håller sig inom den delegation som givits KS, nämligen att KS åtgärder ska hålla sig inom av KF fastställd budgetram.

Sammanfattningsvis bör det överklagade beslutet undanröjas av dels det skälet att fråga är om åtgärder som ska beslutas av KF, dels det skälet att åtgärden ifråga inte håller sig inom av KF fastställd budgetram.

Det överklagade beslutet kan därmed inte betraktas som i behörig ordning tillkommet och ska undanröjas.

Överby på Värmdö den 7 juli 2014

Per Hark

421002-0832

Box 113

139 02 Djurhamn

Dnr 13KS/0141

Kommunstyrelsens fastighetsutskott 2014-06-11 § 13

Renovering av Farstavikens skola/Kvarnberget

Fastighetsutskottets beslut

1. Renovering av Farstavikens skola/Kvarnberget genomförs i enlighet med detta ärende.
2. Uppdrar till kommundirektören att särskilt beakta att skapa en attraktivare och bättre entré från Runda huset/Gustavsberg centrum och lokal- och skolgårdsanpassning för elever i år 4-5.

Beslutsnivå

Kommunstyrelsens fastighetsutskott

Ärendebeskrivning

Kommunstyrelsens fastighetsutskott gav, vid sitt sammanträde i oktober 2013, kommundirektören i uppdrag att utreda, kostnadsberäkna och tidsätta möjliga alternativa lösningar för äldre elever vid Farstavikens skola/Kvarnberget. Utredningen redovisades i mars 2014 genom rapporten Utredning om alternativa lösningar för äldre elever vid Farstavikens skola/Kvarnberget. Kommunstyrelsens fastighetsutskott beslutade att fråga skulle återkomma vid nästa möte.

Renovering av Farstavikens skola/Kvarnberget föreslås genomföras, vilket bland annat innebär att antalet platser i årskurs 4-9 utökas till cirka 700.

Renovering föreslås påbörjas omgående i enlighet med utbildningsstyrelsens lokalplan för 2014 och redovisad projektbeskrivning. För att möjliggöra fortsatt verksamhet vid skolan föreslås renoveringen genomföras etappvis där delar av skolan kan omlokaliseras till provisoriska paviljonger under byggtiden. Tillfartsvägar till Gustavsbergs centrum måste omarbetas och en attraktiv skolväg säkerställas.

Handlingar i ärendet

Utredning om alternativa lösningar för äldre elever vid Farstavikens skola/Kvarnberget

Protokollsutdrag kommunstyrelsens fastighetsutskott 2013-10-14 § 28
Programskiss över Farstavikens skola/Kvarnberget

Yrkande

Koalitionen yrkar bifall till kontorets förslag med tillägg att uppdrar till kommundirektören att särskilt beakta att skapa en attraktivare och bättre entré från Runda huset/Gustavsberg centrum och lokal- och skolgårdsanpassning för elever i år 4-5.

S-gruppen yrkar i första hand återremiss med hänvisning till att utredningsuppdraget inte återredovisats. I andra hand avslag till förmån för

---

eget förslag i motionen "Den nya skolan i Gustavsberg – Gustavsbergsskolan"

Max Ljungberg (MP) yrkar avslag på Andersson Ribbings (S) yrkanden och yrkar bifall till koalitionen förslag.

Propositioner

Ordföranden ställer proposition om ärendet ska återremitteras eller avgöras i dag. Ordföranden finner att ärendet ska avgöras i dag.

Votering begärs. Följande voteringsproposition uppläses och godkänns:

"Den som vill att ärendet ska avgöras i dag röstar ja, den som vill att ärendet återremitteras röstar nej."

Följande röstar ja:

Anders Bergman (FP), Monica Pettersson (M), Max Ljungberg (MP)

Följande röstar nej:

Sandro Wennberg (S), Annika Andersson Ribbing (S)

Utskottet beslutar med tre ja-röster mot två nej-röster att ärendet ska avgöras i dag.

Ordförande ställer proposition om utskottet bifaller kontorets förslag eller avslår kontorets förslag till förmån för S motion "Den nya skolan i Gustavsberg – Gustavsbergsskolan" och finner att utskottet beslutar enligt kontorets förslag.

Votering begärs. Följande voteringsproposition uppläses och godkänns:

"Den som bifaller kontorets förslag röstar ja, den som avslår kontorets förslag till förmån för S förslag röstar nej."

Följande röstar ja:

Anders Bergman (FP), Monica Pettersson (M), Max Ljungberg (MP)

Följande röstar nej:

Sandro Wennberg (S), Annika Andersson Ribbing (S)

Utskottet beslutar med tre ja-röster mot två nej-röster att utskottet beslutar enligt kontorets förslag.

Ordförande ställer proposition om utskottet bifaller koalitionen tilläggsyrkande och finner att det bifalles.

Protokollsanteckning

S-gruppen deltar inte i beslutet avseende koalitionen tilläggsyrkande p.2.

S-gruppen lämnar följande protokollsanteckning:

”Vi yrkade återremiss på ärendet i första hand och avslag till förmån för eget förslag i andra hand.

Vi gör detta av två skäl. Dels för att det inte är försvarbart att lägga så mycket pengar på en renovering när man kan få en helt ny skola för nästan lika mycket pengar. Dels för ärendets beredning har varit under all kritik och enligt vår mening strider mot kommunstyrelsens reglemente.

När det gäller frågan om att renovera eller bygga nytt anser vi socialdemokrater inte att det är ekonomiskt försvarbart att lägga minst 162 miljoner kronor på en renovering av skolbyggnaden när kostnaden för att bygga en helt ny, modern och energieffektiv skola beräknas ligga kosta 200-240 miljoner kronor. Den angivna kostnaden på 162 miljoner kronor är dessutom enligt vår bedömning kraftigt i underkant eftersom konsultföretaget Ramböll i sina analyser har indikerat att renoveringen kommer att bli betydligt mera kostsam om renoveringen genomförs i etapper. Den angivna kostnaden för evakuering på 5 miljoner kronor är kraftigt underskattad – den räcker inte ens till en enda barack. Varken trafikåtgärder eller inventarier ingår heller i kostnaden. Vi har i kommunfullmäktige istället lagt en motion om att kommunen bör bygga en helt ny skola. Vi tror att en sådan satsning skulle innebära ett lyft för Värmdö som skolkommun.

När det gäller ärendets beredning har vi i ett års tid begärt att få underlag om vad den faktiska kostnaden för en renovering av skolan på Kvarnberget är och vad det finns för konkreta alternativ för nybyggnation av en skola. När kommundirektören i mars slutligen presenterade sin ”rapport” om alternativen fanns där inga alternativ utan endast elevprognoser och en beskrivning av kapacitetsläget i Värmdös skolor.

Att KSFU beslutar om starten av en investering på minst 162 miljoner kronor strider också enligt vår mening mot kommunstyrelsens reglemente. Så här står det i reglementet för kommunstyrelsen:

”Kommunstyrelsen ansvarar för verksamhetslokaler som ägs av kommunen och svarar därmed för drift och underhåll av lokaler. Kommunstyrelsen är byggherre vid ny-, om- och tillbyggnad på uppdrag av nämnderna och inom av fullmäktige fastställd budgetram.”

Investeringen är på 162 miljoner kronor men det finns i liggande budget endast finansiering för 75 miljoner kronor. Beslutet är alltså fattat med

---

förbehållet att kommunfullmäktige i november inom ramen för budgetprocessen beslutar om ytterligare 87 miljoner kronor för just detta ändamål. Att besluta om en jättelik investering, en av de största under mandatperioden, utan att ha ens ha halva finansieringen klar är ett inte bara ekonomiskt ansvarslost, det är ett brott mot reglementet, eftersom beslutet inte grundar sig på ett beslut i fullmäktige.

Att beslutet dessutom fattas i KSFU och inte i någon annan högre instans är likaledes ett brott mot reglementet eftersom det inte finns något i delegationsordningen för kommunstyrelsen som anger att KSFU ensamt kan besluta om en sådan investering på egen hand.”

Monica Pettersson (M) lämnar följande protokollsanteckning:

”XXX”

Per-Olof Fransson (KD) lämnar följande protokollsanteckning:

”XXX”

Sändlista

Finansieringsnämnden för utbildning

Utbildningsstyrelsen

proVarmdo

Kundvals- och finansieringsavdelningen

Utredning om alternativa lösningar för äldre elever vid Farstavikens skola/Kvarnberget

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Ärendebeskrivning	3
Metod	3
Befintlig skolstruktur	4
Bedömning av framtida behov av högstadieplatser	5
Fastighets- och lokalpolicy.....	5
Kapacitet i de kommunala grundskolorna.....	6
Befolkningsutveckling.....	6
Elevantalsprognos	8
Slutsatser	9

Sammanfattning

Kommunstyrelsens fastighetsutskott har gett kommundirektören i uppdrag att utreda, kostnadsberäkna och tidsätta möjliga alternativa lösningar för äldre elever vid Farstavikens skola/Kvarnberget. Uppdraget omfattar såväl utbyggnad och renovering av befintlig byggnad som nybyggnation med alternativa lokaliseringar.

Verksamhetslokaler medför stora ekonomiska åtaganden för verksamheterna och antaganden om framtida behov av högstadieplatser är därför en utgångspunkt i uppdraget. Denna bedömning har gjorts utifrån Värmdö kommuns befolkningsprognos, en elevantalsprognos samt uppgifter om de kommunala grundskolornas kapacitet fram till år 2022.

Antalet högstadieelever i Värmdö kommun antas öka, från dagens cirka 1 500 barn till cirka 2 000 – 2 100 barn år 2022. Detta kommer på sikt att ställa krav på fler högstadieplatser i de kommunala skolorna. Den exakta omfattningen, samt dess konsekvenser för respektive skola, är dock svåra att förutse då det är beroende på ett antal i nuläget okända faktorer som exempelvis faktiska befolkningsförändringar samt andel elever i fristående skolor och skolor i annan kommun framöver.

I nuläget finns, i varierande grad, utrymme att ta emot fler elever inom kommunens grundskolor. Detta gör att ökat platsbehov utifrån en framtida befolkningsökning till stora delar kan antas tillgodose i skolornas befintliga verksamhetslokaler. Detta kan dock framöver komma att ställa krav på omfördelningar mellan olika delområden och skolor liksom anpassningsåtgärder i befintliga skollokaler. Nybyggnation av högstadieskola, som i enlighet med kommunens fastighets- och lokalpolicy endast ska ske vid stadigvarande behov av nya lokaler och där andra alternativ kan uteslutas, bedöms inte vara uppfyllt i nuläget.

Ärendebeskrivning

Kommunstyrelsens fastighetsutskott beslutade i april 2013 att ta fram en programhandling för totalrenovering av Farstavikens skola/Kvarnberget. Inom ramen för projektet skulle även kapacitetshöjande åtgärder genomföras för att möjliggöra för skolan att ta emot fler elever. Programkalkylen, som presenterades i september 2013, visade på högre kostnader än budgeterat och vidare programarbete avbröts¹.

I samband med beslutet om att avsluta programarbetet gav fastighetsutskottet kommundirektören i uppdrag att utreda, kostnadsberäkna och tidsätta möjliga alternativa lösningar för äldre elever vid Kvarnberget². Uppdraget omfattar såväl utbyggnad och renovering av befintlig byggnad som nybyggnation med alternativa lokaliseringar.

Metod

En utgångspunkt i föreliggande uppdrag är att göra en bedömning av framtida behov av högstadieplatser i Värmdö kommun. För att göra denna bedömning har antaganden om

---

¹ Fastighetsutskottet fattade beslut om att genomföra en ytskiktrenovering av Farstavikens skola/Kvarnberget, dock inte omfattande kapacitetshöjande åtgärder.

² Begreppet äldre elever förstås i denna rapport som elever i årskurserna 7-9.

befolkningsutveckling i åldersgruppen 12-15 år i Värmdö kommuns befolkningsprognos fram till år 2022 använts. Till detta har lagts en elevantalsprognos som tagits fram inom kundvals- och finansieringsavdelningen. Elevantalsprognosen utgår från befolkningsprognosens antaganden om befolkningsförändringar för barn i skolålder och applicerar detta på skolornas grundplaceringsområden. Genom detta har en bedömning av framtida behov av platser inom respektive kommunal grundskola och årskurs fått fram. Denna prognos har dock inte tagit hänsyn till respektive skolas kapacitet. För att kunna göra en bedömning av i vilken utsträckning framtida befolkningsökningar kan tillgodose inom Värmdö kommuns befintliga skolstruktur har därför uppgifter om respektive högstadieskolas kapacitet hämtats in från ansvariga rektorer. Detta gör att det har varit möjligt att räkna fram en förmodad framtida beläggning på de kommunala högstadieskolorna utifrån Värmdö kommuns befolkningsprognos och dess antaganden.

Befintlig skolstruktur

Kommunen har det yttersta ansvaret för att alla elever som är folkbokförda i kommunen får en skolplacering. Finansieringsnämnden för utbildning beslutar om så kallade grundplaceringsområden, vilket är det geografiska närområdet vid en skola. Elever som är folkbokförda i en viss skolas grundplaceringsområde får, i normalfallet, en garanterad plats med en grundplacering i denna skola. Undantag från denna princip kan exempelvis avse en elev som flyttar in i ett grundplaceringsområde där plats saknas i skolan. Denna elev får då en placering i en närliggande skola.

Inom ramen för skolvalet kan vårdnadshavare välja en annan skola än den som eleven grundplacerats i. Placering i ny, kommunal, grundskola sker då i mån av plats. Till detta kommer även vårdnadshavare som placerar barn i fristående skolor och i skolor utanför Värmdö kommun. Detta gör att en elev slutgiltiga placering inte behöver överensstämma med kommunens grundplacering av eleven.

I november 2013 fanns cirka 1 500 högstadieelever i Värmdö kommun³. Av dessa går drygt 70 procent i en kommunal grundskola, huvuddelen i den skola de har sin grundplacering. Drygt en fjärdedel av högstadieeleverna går i en fristående skola, huvudsakligen i Lemshaga akademi, Kunskapsskolan och Internationella engelska skolan. De båda senare skolorna är lokaliserade i Nacka kommun. Resterande andel av eleverna, som i redovisningen nedan ingår i kategorin Övrigt, går i en fristående eller kommunal skola utanför Värmdö kommun. I gruppen ingår även elever som är externplacerade, exempelvis i statlig skola, eller elever med utlandsvistelse.

---

³ Elevantalet omfattar inte särskoleelever.

Skola	Delområde	Driftsform	Antal elever i årskurs 7-9 ⁴
Farstavikens skola/Kvarnberget	Gustavsberg	proVarmdo	227
Ösbyskolan	Gustavsberg	proVarmdo	219
Hemmestaskolan	Värmdölandet	proVarmdo	298
Brunns skola	Ingarö	proVarmdo	175
Lemshaga akademi	Ingarö	Fristående	153
Värmdö skärgårdsskola	Djurö, Stavnäs, skärgården	proVarmdo	105
Internationella engelska skolan	Nacka kommun	Fristående	103
Kunskapsskolan	Nacka kommun	Fristående	98
Övrigt	Utanför Värmdö kommun	-	138
Totalt			1 516

Figur 1. Antal högstadiel elever höstterminen 2013.

Bedömning av framtida behov av högstadieplatser

Utgångspunkten för en bedömning av framtida behov av högstadieplatser är Värmdö kommuns befolkningsprognos för åren 2013-2022⁵. I detta uppdrag har prognosens antaganden om framtida befolkningsutveckling i åldersgruppen 12-15 år använts.

Utifrån befolkningsprognosens uppgifter har Sweco, på uppdrag av kundvals- och finansieringsavdelningen, tagit fram en elevantalsprognos för att få fram förmodat antal elever i respektive kommunal skola och årskurs fram till år 2022. Elevantalsprognosen har applicerat befolkningsprognosens antaganden om antal barn i kommunens delområden på de kommunala skolornas grundplaceringsområden.

För att kunna göra en bedömning om elevantalsprognosens uppgifter om behov av skolplatser är realistisk utifrån befintliga verksamhetslokaler, har kontakt tagits med de kommunala grundskolornas rektorer vad gäller respektive skolas elevkapacitet.

Fastighets- och lokalpolicy

Värmdö kommun har en fastighets- och lokalpolicy som bland annat syftar till att säkerställa ett effektivt fastighets- och lokalutnyttjande. Kommunstyrelsen ska, genom fastighetsutskottet, ha den samlade bilden av kommunens lokalbehov. Respektive nämnd eller styrelse ansvarar för planeringen av lokaler för sina verksamheter, vilka årligen fastställs i lokalplaner.

Lokalinvesteringar innebär ett långsiktigt ekonomiskt åtagande och vid förändringar i behov ska verksamheterna i första hand effektivisera befintliga lokaler, exempelvis genom ombyggnad eller tillbyggnad. Nybyggnationer ska endast ske när det bedöms finnas ett stadigvarande behov av nya lokaler och där andra alternativ kan uteslutas. Genom aktiv lokalförsörjning ska behovet av lokaler förutses och planeras och lokalbeståndet ska därmed kunna anpassas efter förändringar i efterfrågan. Syftet är att lokalbeståndet ska vara rätt lokaliserat och att nya skollokaler placeras i områden där det

⁴ Uppgifter från Procapita per den 1 november 2013. Avser elever folkbokförda i Värmdö kommun, exkluderat särskoleelever.

⁵ En ny befolkningsprognos, för åren 2014-2023, tas fram under april månad 2014. Framtida antaganden om befolkningsutveckling kan komma att skilja sig åt i den nya prognosen jämfört med de antaganden som föreliggande rapport baseras på.

antas finnas ett tillräckligt stort barnunderlag och med bra kommunikationsmöjligheter.

Kapacitet i de kommunala grundskolorna

En bedömning av högstadieskolornas kapacitet i befintliga skollokaler har lämnats av respektive rektor. Uppgifter om skolans kapacitet ska inte likställas med att en skola i befintlig utformning av verksamhetslokalerna har utrymme för exakt angivet elevantal. Anpassningsåtgärder kan behöva genomföras för att en kapacitetsökning ska vara möjlig. Vidare kan det i vissa fall vara problematiskt att enbart se till en skolas kapacitet i förhållande till nuvarande och förväntat antal högstadieelever, då skolan även omfattar andra årkurser som delar verksamhetslokaler med högstadiet. Vidare bör noteras att beläggning och kapacitet inte nödvändigtvis är jämnt fördelad mellan årkurser och över tid och att en tillgänglig kapacitet inom högstadiet inte nödvändigtvis finns i den årskurs där det ökade behovet finns.

Skola	Elevantal ⁶	Kapacitet ⁷	Beläggning (%)
Farstavikens skola/Kvarnberget	227	450	223
Ösbyskolan	219	250	31
Hemmestaskolan	298	360	62
Brunns skola	175	300	125
Värmdö skärgårdsskola	105	125	20
Totalt	1 024	1 485	+ 461

Figur 2. Antal högstadieelever i kommunala grundskolor samt bedömd kapacitet och beläggning i befintliga verksamhetslokaler.

Generellt kan konstateras att möjligheten att ta emot fler högstadieelever finns, i varierande grad, i samtliga kommunala grundskolor. Den genomsnittliga belägningsgraden inom högstadiet uppgår i nuläget till drygt 69 procent. Detta innebär att det bedöms finnas utrymme för ytterligare cirka 460 högstadieelever i befintliga verksamhetslokaler. Detta täcker till stora delar det förmodade framtida ökade behovet av högstadieplatser i kommunen. Uppgifterna om skolornas över- respektive underkapacitet avser hela högstadiet och kan därför variera över tid inom respektive årskurs bland annat beroende på barnkullarnas storlek eller benägenhet att söka till friskola. En överkapacitet i en viss skola kan därför inte likställas med att tillräckligt antal tillgängliga platser finns för elever i en specifik årskurs.

Befolkningsutveckling

Kommunens befolkningsprognos, baserad på förmodat tillskott av bostäder genom nybyggnation och permanentning av fritidshus, används för att bedöma framtida behov inom kommunala verksamheter. Nybyggnationer påverkar efterfrågan på kommunal service inom ett visst område snabbt, vilket gör att omfördelningar mellan olika delområden kan behöva ske utifrån faktiska befolkningsförändringar. Det framtida behovet av platser i kommunens grundskolor påverkas även av andra faktorer, framför allt omfattningen av placering av barn i fristående skolor eller skolor utanför

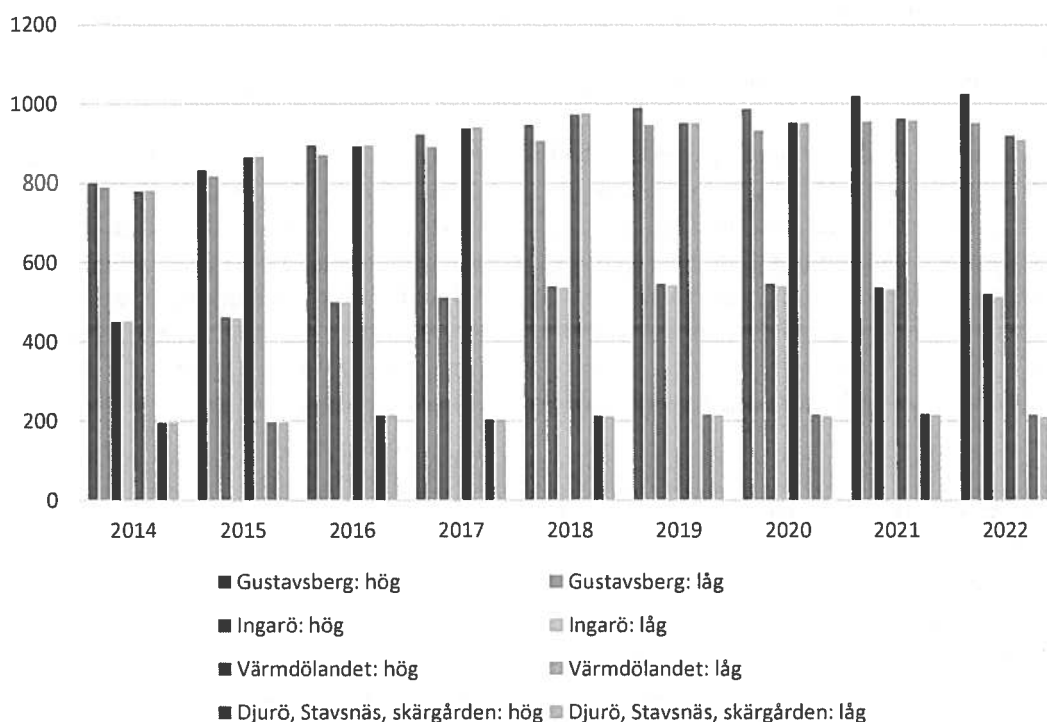
⁶ Uppgifter från Procapita per den 1 november 2013. Avser elever folkbokförda i Värmdö kommun. Omfattar inte särskoleelever.

⁷ Uppgifter om kapacitet inom högstadiet i enlighet med respektive rektor. Uppgifter har lämnats av respektive rektor i mars 2014 avseende befintlig kapacitet.

kommunen. Kommunen har dock alltid det yttersta ansvaret för att alla elever som är folkbokförda i Värmdö får en skolplacering.

Värmdö kommun upprättar årligen en befolkningsprognos som sträcker sig över de kommande tio åren. Föreliggande rapport grundar sig på befolkningsprognosen för åren 2013-2022, som tar sin utgångspunkt i uppgifter om befolkningen den 31 december 2012⁸. Befolkningsprognosen görs för ett högt respektive lågt utvecklingsalternativ. Befolkningsprognosen finns nedbruten för kommunens delområden och görs i ett antal olika åldersgrupper. För denna rapport har de båda utvecklingsalternativen för prognosens åldersgrupp 12-15 år, fördelat på de olika delområdena, lyfts ut. Noteras bör dock att denna åldersgrupp inte exakt överensstämmer med gruppen högstadiel elever.

Tillväxttakten i Värmdö kommun har sjunkit under de senaste åren, även om befolkningen i kommunen alltjämt ökar. Under 2013 ökade kommunens befolkning med cirka 1 procent till 39 784 invånare. Denna utveckling har skett trots att Värmdö kommun under föregående år inte såg något större tillskott av bostäder. De kommande åren, då framför allt nybyggnationer i Gustavsbergsområdet genomförs, finns det därför skäl att anta att tillväxttakten kan komma att öka ytterligare.

Figur 3 Antal barn per delområde i åldrarna 12-15 år i befolkningsprognosens höga respektive låga utvecklingsalternativ.

⁸ Befolkningsprognos för 2014-2023, baserad på 2013 års folkmängd, tas fram i april 2014.

I befolkningsprognosens båda utvecklingsalternativ antas antalet barn i åldrarna 12-15 år öka under prognosperioden. Den 30 september 2013 fanns 2 082 barn i de aktuella åldrarna i Värmdö kommun. Åldersgruppen antas öka med 500 respektive 600 barn i det låga respektive höga utvecklingsalternativet för Värmdö kommun fram till år 2022.

Storlekarna på Värmdö kommuns delområden skiljer sig väsentligt åt och de största befolkningsökningarna kan följaktligen antas inom delområdena Gustavsberg och Värmdölandet. Tillväxten i de båda delområdena har dock delvis olika karaktär, vilket kan komma att påverka tillväxttakten. Folkökningen inom delområdet Gustavsberg är framför allt en följd av nybyggnation av flerfamiljshus i centrala Gustavsberg samt nybyggnation av småhus och, i mindre omfattning, flerfamiljshus i Mörtnäs. Detta gör att invånarantalet i dessa områden kan öka kraftigt under en kortare period i takt med att nyproducerade bostäder blir inflyttningsklara. Folkökningen i delområdet Värmdölandet är till stor del en följd av permanentning av fritidshus, vilket gör att ökningstakten kan tänkas ske långsammare än i Gustavsbergsområdet och även vara mindre koncentrerad i tid.

Elevantalsprognos

Kundvals- och finansieringsavdelningen har uppdragit åt Sweco att göra en elevantalsprognos för att analysera effekterna av den tillväxt som antas i befolkningsprognosen och dess konsekvenser för de kommunala grundskolorna⁹.

Elevantalsprognosen har applicerat befolkningsprognosens antaganden om antal barn i kommunens delområden på de kommunala skolornas grundplaceringsområden. Detta gör att prognosen därmed inte kan fånga in eventuella framtida utbudsförändringar, exempelvis vid nedläggning eller nybyggnation av fristående skola i Värmdö eller i närliggande kommun och de konsekvenser detta kan ha för de kommunala skolorna. Prognosen har vidare inte tagit hänsyn till respektive skolas kapacitet och dess möjlighet att ta emot det framtida elevantal som antas till prognosperiodens slut år 2022. Detta har lagts till elevantalsprognosen inom ramen för denna utredning.

Skola	Elevantal ¹⁰	Elevantalsprognos ¹¹
Farstavikens skola/Kvarnberget	227	295
Ösbyskolan	219	283
Hemmestaskolan	298	389
Brunns skola	175	245
Värmdö skärgårdsskola	105	134

Figur 4. Antal högstadieselever i kommunala grundskolor samt bedömt framtida elevantal utifrån befolkningsprognosen och befintliga sökmönster.

I elevantalsprognosen antas alla kommunala högstadieskolor få en ökad efterfrågan till år 2022. Som en följd av befolkningsutvecklingen är ökningarna som störst i de skolor som ligger i Gustavsbergs delområde. Noteras bör dock att elevantalsprognosen är

⁹ Elevantalsprognosen omfattar inte fristående skolor eller skolor utanför Värmdö kommun.

¹⁰ Uppgifter från verksamhetssystemet Procapita per den 1 november 2013. Avser elever folkbokförda i Värmdö kommun. Omfattar inte särskoleelever.

¹¹ Swecos elevantalsprognos, baserad på Värmdö kommuns befolkningsprognos 2013-2022. Avser förmodat elevantal år 2022.

baserad på befolkningsprognos och bostadsbyggnadsprognos från 2013. De nya prognoser som tas fram under våren 2014 kan komma att medföra justeringar i tillväxttakten på grund av förändringar i bostadsbyggnadstakten. Uppgifterna i elevantalprognosen vad gäller antal barn år 2022 bör därför snarare ses som en indikation på en framtida utveckling inom Värmdö kommun och dess delområden.

Slutsatser

Nybyggnationer av verksamhetslokaler ska, i enlighet med kommunens fastighets- och lokalpolicy, endast ske vid stadigvarande behov av nya lokaler och där andra alternativ kan uteslutas. Av denna anledning har utgångspunkt i föreliggande utredning tagits i en bedömning av förmodat framtida behov av högstadieplatser i Värmdö kommun och dess delområden. För att kunna göra denna bedömning har en sammanvägning gjorts av uppgifter i Värmdö kommuns befolkningsprognos, en elevantalprognos samt uppgifter om skolornas kapacitet sammanställts. Antagandena avser år 2022, i enlighet med kommunens nu gällande befolkningsprognos.

Skola	Elevantalprognos ¹²	Kapacitet ¹³
Farstavikens skola/Kvarnberget	295	450
Ösbyskolan	283	250
Hemmestaskolan	389	360
Brunns skola	245	300
Värmdö skärgårdsskola	134	125
Totalt	1 346	1 485

Figur 5. Bedömt framtida elevantal utifrån befolkningsprognosen och befintliga sökmönster och skolornas kapacitet i befintliga lokaler.

Samtliga skolor har uppgivit att de har möjlighet att ta emot fler högstadieelever än nuvarande elevantal. De skolor som har störst möjlighet att utöka elevantalet är Farstavikens skola/Kvarnberget och Brunns skola som uppger att de i nuläget har en belägningsgrad om 50 procent respektive 58 procent. Dock delar skolorna delvis verksamhetslokaler med andra årskurser varför den exakta kapaciteten för högstadieelever är svårbedömd på längre sikt eftersom den påverkas av eventuella kapacitetsändringar i övriga årskurser på skolan. Till detta kommer att bedömningar om skolornas över- respektive underkapacitet avser hela högstadiet och att antalet tillgängliga platser kan variera mellan årskurserna under olika år.

En framskrivning av elevantalet utifrån befolkningsprognosen indikerar att Ösbyskolan, Hemmestaskolan och Värmdö skärgårdsskola enligt nuvarande bedömningar inte har utrymme för det elevantal som antas till år 2022. Avvikelseerna är dock små. För Ösbyskolan och Hemmestaskolan innebär detta att cirka 30 platser saknas i respektive skola. För Värmdö skärgårdsskola beräknas cirka 10 platser saknas. Inom resterande skolor samt inom Värmdö kommun som helhet bedöms dock den framtida ökningen av antalet barn i de aktuella åldrarna kunna inrymmas i befintliga skolor. En utökning av

¹² Swecos elevantalprognos, baserad på Värmdö kommuns befolkningsprognos 2013-2022. Avser förmodat elevantal år 2022.

¹³ Uppgifter om kapacitet inom högstadiet i enlighet med respektive rektor. Uppgifter per mars 2014 avseende kapacitet till höstterminen 2014.

elevantalet är dock förknippat med behov av vissa anpassningsåtgärder av verksamhetslokalerna, i enlighet med utbildningsstyrelsens lokalplan.

Framtidsbedömningen är dock förknippad med ett antal osäkerhetsfaktorer. Befolkningsprognosens åldersgrupp 12-15 år överensstämmer inte helt med gruppen högstadieelever. Skolornas uppgifter om kapacitet kan vidare inte direkt antas vara skolans maximala kapacitet, då verksamhetslokalerna kan delas med andra årskurser. En generell kapacitet i en viss skola kan inte likställas med att utrymme finns inom den årskurs där behoven finns.

Elevantalsprognosen baseras på Värmdö kommuns befolkningsprognos för åren 2013-2022, där den nya prognos som tas fram utifrån 2013 års folkmängd kan medföra nya antaganden om tillväxttakten. Eventuella förändringar beror på justeringar av bostadsbyggnadstakten, som med viss säkerhet endast kan förutses ett par år framåt utifrån bostadsbolagens uppgifter om planerade bostäder. Antaganden under prognosperiodens senare del är mer osäkra då bostadsbolag kan komma att skjuta upp planerade nybyggnationer exempelvis till följd av vikande efterfrågan.

Sammantaget bedöms i nuläget inte fastighets- och lokalpolicyns krav på stadigvarande behov av nya lokaler med uteslutning av övriga alternativ inte vara uppfyllt i detta fall. Med största säkerhet kommer antalet högstadieelever i Värmdö kommun att öka fram till år 2022. Dock finns i nuläget i samtliga skolor möjlighet att, i olika omfattning, ta emot fler elever. Framtida befolkningsökning kan därför antas att till stor del kunna täckas inom befintliga verksamhetslokaler. Framtida befolkningsutveckling antas framför allt ske i Gustavsbergsområdet där stora nybyggnationer planeras. Utifrån nuvarande skolstruktur skulle detta medföra en större efterfrågan på skolplatser i Farstavikens skola/Kvarnberget. Denna skola är dock i nuläget inte fullt belagd och till viss del kan en behovsökning täckas inom ramen för befintliga verksamhetslokaler. Vidare är det möjligt för kommunen att förändra skolornas grundplaceringsområden utifrån framtida befolkningsförändringar, exempelvis genom förändringar i områdena för Ösbyskolan och Farstavikens skola/Kvarnberget, om framtida behovsförändringar konstateras.